

Festival Folkové prázdniny v Náměšti nad Oslavou je v řadě příbuzných přehlídek mimořádný minimálně z dvou hledisek, kterými jsou délka a dramaturgie. Folkové prázdniny trvají týden, tedy přesněji řečeno skládají se z osmi večerních koncertů (letos mimořádně o jeden více) - pouze Prázdniny v Telči trvají déle. Nevšednost dramaturgie spočívá v jejím zaměření na zahraniční účinkující: v hlavních večerních koncertech byla muzikantů z Čech, Moravy a Slovenska jen zhruba třetina. Nevím, jestli se dá ale předchozími větami zdůvodnit mé rozhodnutí absolvovat letos Folkové prázdniny od začátku až do konce. Poprvé jsem se byl na tři dny podívat v roce 2005 (existuje o tom článek v Hrubkách), byl jsem nadšen hudbou i atmosférou a dalšími záležitostmi "kolem" a věděl jsem, že se chci zase někdy vrátit. A taky jsem si říkal, že bych někdy jednou chtěl zažít celý festival vcelku: když si někdo dá tu práci ho celý připravit, že bych rád vyzkoušel, jak působí jako celek, nikoli jen jeho skrojek, který ochutnám. Že bych se jednou rád zúčastnil kolokvia, na kterém přednáší řada mně dobře známých hudebních publicistů a muzikologů, což - vzhledem k tomu, že se koná v úterý a ve středu kolem poledne - systémem "prodloužený víkend" nelze. No, a letos se mi prázdninový program tak nějak semlel, až bylo jasné, že buď teď nebo nikdy. Mohu Vám tedy předložit, jak jsem to celé viděl a slyšel.

Helene Blum

foto: Michal Pokorný ©

Hlavní koncerty (nevím, zda je lze důsledně označovat za večerní, protože zpravidla začínaly v 17:30, jednou taky už ve čtyři) se konaly na kopci nad městem, v areálu renesančního zámku a jeho těsného okolí. První tři (sobota - pondělí) a úplně poslední ("koncert navíc" - Glen Hansard a Markéta Irglová) se konaly na nejklassičtějším místě, přímo na nádvoří státního zámku Náměšť nad Oslavou, na místě s nádhernou atmosférou, která "hraje spolu". I pokud jste na Folkových prázdninách nikdy nebyli, ale znáte např. atmosféru koncertů Prázdnin v Telči nebo Folkové růže v Jindřichově Hradci, víte, o čem mluvím. V úterý a ve středu neustále útočily drobné přepršky (počasí bylo vůbec v týdnu Folkových prázdnin nesmírně mizerné), takže pořadatelé přemístili hlavní koncerty pod střechu, do zámecké jízdárny. Mně nevadila: mám k tomu sálu nostalgický vztah už z časů, kdy jsem tam hrával na Náměšťské placce, atmosféra uzavřené místnosti je v leccem nedostižitelná a když Robert Křesťan říkal: "*Tady se skoro přesně před 17 lety konal první koncert Druhé trávy*", tak to taky mělo své kouzlo. Ve čtvrtek se pořadatelé odvážně vrhli pod otevřenou oblohu, přestože přes den bylo úplně nejhůř (vyšlo to, ani jsme moc nezmqkli), a na pódiu v zámeckém

parku pak hlavní koncerty setrvaly až do soboty. Dočetl jsem se, že loni se Folkové prázdniny přestěhovaly do parku nedobrovolně (rekonstrukce nádvoří zámku), ale všem se tam tak moc líbilo, že tam chtějí zůstat (nebýt počasí, většina koncertů by byla bývala v parku). Něco do sebe to jistě má: příroda, stromy, tráva, chybí určitá nervozita, protože není možné, že na vás nevyzbyde židle jako na nádvoří, kapacita je větší. Ale ten genius loci zámeckého nádvoří tam chybí.

Odpolední Open scény probíhaly od pondělí do pátku v kapli svaté Anny ve Špitálku, což je skutečně bývalá kaple, krásné místo, kde je možné dle přání umělců hrát s aparátem i bez a kam se vejde cca 60 sedících diváků. Nocturna po skončení hlavního koncertu byla také tam, ale Tim Eriksen (se sborem) a Brendan O'Shea s Markem Gearym a předskakujícími Nestíháme vystoupili prozřetelně ve velkém (a zcela obsazeném) kostele na náměstí. Moc pěkné místo na noční hraní našli pořadatelé bluesmanovi Davidu Evansovi: kovárnu u Tasovských, místo za zámkem (rozsáhlé objekty bývalého kláštera, posléze textilní manufaktury), kde opravdu stojí nádherná umělecká kovárna, ale taky galerie a přístřešek s hledištěm i pódiem, které je z druhé strany ohraničeno metry a metry složeného dřeva? Jak stylová kulisa pro ročník festivalu, který nesl podtitul "O dřevě: O kořenech, tvárnosti a houževnatosti"! Ale teď už honem k tomu, co alespoň já považuji na hudebním festivalu za nejdůležitější: k hudbě.

Začnu od položek, které jsem cítil jako nejzajímavější, nejsilnější. Nebo taky byly nejúspěšnější: nemohu tedy začít jinak, než dvojicí **Glen Hansard** a **Markéta Irglová** (IRL, CZ). Hansard a Irglová, kteří údajně řadu nabídek na festivaly v Česku odmítli, hráli a zpívali na nádvoří zámku málem tři hodiny. Nevím, jestli jsem taky podlehl kouzlu Oscara, ale letošní náměstský koncert mě připadal silnější než všechno, co jsem od Hansarda slyšel dříve v Telči nebo v Náměšti. Víc jsem litoval, že nepochytám všechno, co vložil do textů, protože jinak opravdu nechybělo nic. Koncert vystavěl naprosto skvěle: když začal vysloveně vykřičeným, vyřvaným kouskem bez světel a mikrofonů, vsedě na okraji pódia, hned následoval křehký, tichý dvojhlas s Markétou, lehce doprovobený na kytaru. Když fortissimo kytary a emoce v hlase hrozily přejít do hysterie, Glen se usmál, jako že ví, a písnička se zlomila do pianissima. Komunikace s publikem byla výborná (mluvil téměř výhradně Glen), každý požadavek typu "

ted' mi pískejte vítr

" nebo "

ted' zpívejte just disappointed

" nabitě nádvoří vzorně vyplnilo. Oscarovou

Fallin' Slowly

dali někde zhruba uprostřed večera: jaképak s ní párání, vždyť je to prostě písnička, jako ty ostatní. Zdaleka nebyli na pódiu pořád sami: dost brzy se přidal baskytarista představený jako "z Valašského Meziříčí" (možná zaznělo i jméno:

omlouvám se, nepochytil jsem), předskokan Liam Ó Maonlaí, další Irové Brendan O'Shea a Mark Geary, Štefan z Nového Jičína (celkem zajímavý, ale hodně epigonsky hansardovský mladý písničkář s texty v češtině), s Markétou si stříhla dvojhlas její mladší sestra. Během

jednoho z přídavek jsem napočítal na jevišti osm lidí. Když už zmiňuji přídávky: byly nekonečné, v několika sériích jich bylo šest, lidi odmítali své hrdiny pustit, Glen česky děkoval za "velký krásný uši"? Úžasný závěr festivalu.

Waterson:Carthy (GB) - legendy anglického folku, seskupení vyznamenané Řádem britského impéria. Bohužel bez zpěvačky a houslistky Elizy Carthyové, která kvůli nemoci nepřijela. Slyšeli jsme její rodiče - kytaristu a zpěváka Martina Carthyho (vzhledově typ Marko Čermák) a Normu Watersonovou, o které prohlásila hudební publicistka Helena Bretfeldová, že jí připomíná Jarmilu

Hazmat Modine

foto: Michal Pokorný ©

Šulákovou ("*Ty bych chtěla seznámit!*") - a musím říct, že mně to přišlo poměrně trefné. Přijel i čtvrtý člen - hráč na melodeon (menší knoflíková tahací harmonika) Saul Rose, mj. zeť Martina a Normy. Tvořil spolehlivý doprovod, Norma Waterson velmi krásně zpívala, rovněž souzvuk hlasů všech účinkujících byl příjemný, Martin Carthy hrál prstýnky na kytaru ve velmi specifickém ladění sice hodně úsporně, ale vše potřebné zaznělo? Všechno bylo ovšem tak nějak "normální", žádné "šrapnely" nestrhávaly pozornost, takže někteří diváci nad Waterson:Carthy trochu krčili rameny. Mně stačilo, že mně hrají legendy. (V sestavě Carthy - Rose měli i příjemný komorní koncert v kapličce.)

Tim Eriksen (USA) - asi můj největší objev Folkových prázdnin. Drsně vyhlížející holohlavý svalnatý chlapík s náušnicí a neuvěřitelně silným, lahodným a technicky obdařeným hlasem zvládajícím kličky a kudrlinky až téměř orientální. Zdá se, že za své hlavní poslání považuje popularizaci Sacred Harp - sborníku nezvykle (shape-note) zapsaných starobylých amerických duchovních písní, kolem kterého se v USA vytváří spousta sborů. Jeden dal Tim dohromady z dobrovolníků i v Náměšti a pak s ním vystoupil na nocturnu v kostele. Bohužel jsem nestihl, takže nevím, v čem je to kouzlo, jestli opravdu znějí o tolik jinak než běžný sbor, ale i v Timově jednohlasém acapellovém provedení to zážitek byl. Kromě toho Eriksen zpíval za doprovodu různě přeladěných kytar, seegerovského banja (zcela nepochybnitelně s delším než standardním krkem a pátou strunu končící na sedmém pražci) a občas i houslí dřevní americké tradicí. Mj. je členem postpunkové kapely Cordelia's Dad.

Hazmat Modine (USA) - bizarní název (hazmat = hazardeous materiál, modine je prý značka klimatizačního fukaru) a ještě bizarnější muzika; velmi osvěžující! Co říkáte sestavě giganticky osmičlenného bandu? Dvě foukací harmoniky (chromatické i diatonické; jedním z harmonikářů je kapelník Wade Schuman), dvě kytary lubovky (jednu občas střídá lap-steel), tenorsaxofon střídaný klarinetem, trubka (obsluhovaná jedinou ženou v kapele), obří sousaphon a bicí. Hráli ve středu, která měla podtitul Den blues, a trochu blues tam určitě bylo, ale taky dost jazzu, dost zábavného šramlu, špetka americany? Někteří hudební publicisté v jejich eintopfu slyšeli i klezmer, někteří psali o soulu, Hazmat Modine sami se označují za "post-jugbandovou kapelu"? Pokud jsem vás příliš vyděsil, nenechte se: fakt to s nimi byl zábavný večírek.

Lisa Knapp (GB) - další interpretka anglické lidové tradice. Spolu s třemi spoluhráči si všelijak přehazovali housle (jako zásadní nástroj), autoharfu, paličkový dulcimer, kontrabas, občas kytaru. Někdy zpívala sama bez doprovodu, občas se přihnuli všichni a spustili naplno: hodně se snažili o pestrost svého bloku a příjemně mě překvapili. Knappová čaruje zejména barvou svého ne až tak velkého hlasu: představte si, že by Irena Havlová byla obdařena větším a techničtějším hlasem; něco z té barvy tam je.

Helene Blum & Harald Haugaard Band (DK) - manželský pár doprovázený velmi, ale velmi mírnou folkrockovou kapelou (akustická kytara, viololoncelelo, elektrická kytara výhradně pro tvorbu jemných, nekonečně dlouhých tónů, lehoučké bicí). Helene Blumová je zpěvačka, podle Jiřího Moravčíka (autor "katalogu" čili programu festivalu; pokud tedy někoho cituji, je to skoro jistě právě on) o ní v Dánsku píší jako o Dívce s hlasem anděla. Je to modrooká blondýnka a oblečena byla samozřejmě celá v bílém (back vokalistka byla zase celá v černém!) - no není to úžasné? Je, protože byla naštěstí za posmutnělého, nepřeslazeného anděla. Zpívala velmi pěkně, občas hrála na housle. Její manžel Harald je prý (opět dle JM) jedním ze tří nejlepších houslistů na světě. Potvrzuji, že hraje hodně dobře. Hráli dánské lidové, což ovšem znamená texty původních lidových balad (těch se prý v Dánsku dochovalo mimořádné množství) s Heleninou autorskou muzikou, která zní značně anglosasky a irsky (hudba těch dánských lidovek se prý nedochovala vůbec).

Bashavel (SK) - úžasného houslistu Stana Palúcha mám moc rád už od dob, kdy ho jako dost mladého hochu objevili slovenští bluegrassisté. Čas trhl oponou a dnes má Stano řadu vlastních projektů, z nichž jedním je Bashavel (moldavský cimbalista Marcel Comendant a slovenští muzikanti na klavír, kontrabas a bicí), jakési zejména jazzové rozvíjení slovenských (či jiných) lidových motivů. Špatná nebyla ani v několika skladbách hostující zpěvačka Slávka Horváthová, ale instrumentálky plné hutné, vzrušující muziky byly lepší. To fakt smím!

Liam Ó Maonlaí, Brendan O'Shea a Mark Geary (IRL) - nejlepší z nich byl první jmenovaný,

Hansardův předskokan, dosti charismatický vysoký, vlasatý vousáč. Zpíval anglicky, ale hlavně gaelsky, skvěle hrál na piáno, občas na bodhrán a tin whistle. Většinou dokázal udržet určité napětí, takže vůbec nevadilo, že mu člověk nerozuměl. Druzí dva Irové hráli zvlášť i spolu, spojuje je to, že jsou usazení v New Yorku a přestože mě melodie jejich písní přišly dost silné, přece jen byli obyčejnější.

Majorstuen (N) - tři dívky a dva kluci hrající na housle (jedna houslistka střídá housle s violoncellem a normálně jich je dokonce šest), repertoár téměř výhradně z instrumentálek - zdá se vám, že to musí být nuda? Hlavní devízou mladé party hrající muziku vycházející z norských lidových tradic je, že to nuda není. Fakt příjemný blok.

Michal Němec

foto: Michal Pokorný ©

Zuzana Novak (GB) - v Anglii narozená dcera českých rodičů, která se vrhla na hudbu Zimbabwe a hraje na tamní lidový nástroj, mbiru. (Půltykev nebo skříňka plná plíšků, na které se virtuózně brnká palci.) Doprovázeli ji další hráči na mbiru, Manuel a David, nesrozumitelným africkým jazykem zpívali všichni tři. Tři běloši dělají vrcholně černou muziku a je to velmi příjemné.

Lucia Pulido (Kolumbie) - výrazná, dynamická, expresivní, naštěstí nikoli afektovaná zpěvačka. Usazena v New Yorku zpívá převážně různorodou, z Kolumbie pocházející lidovou hudbu, hodně často jen a capella. Při části jejího vystoupení ji na kytaru doprovázela a krásně barevný dvojhlas vytvářela Marta Töpferová, tamtéž žijící dcera herce a politika Tomáše Töpfera. Při vlastním bloku Martu doprovázel houslista a kontrabasista a dávala se sice stylově stále latina, ale kromě lidovek a písní jihoamerických autorů jsme slyšeli i Martiny autorské záležitosti.

Luboš Beňa & Matěj Ptaszek (SK) - resoфонická kytara a zpěv do trouby (jakýsi mechanický zesilovač) + foukačka, dohromady dřevní country blues. Až na vysoký forsírovaný zpěv, který mně připadal dost nebluesový, značně stylová záležitost.

David Evans (USA) - starší pan profesor, který je hlavně zasloužilým sběratelem a etnomuzikologem zaměřeným na tradiční blues. Svůj materiál umí předvést i naživo: samozřejmě tak trochu profesorsky, ale hluboký zájem a napojení na kořeny je slyšet. Při nocturnu ho doprovázel hudební publicista Jan Sobotka na mandolínu.

Wolfgang Saus (D) - znáte alikvotní zpěv, provozovaný zejména zpěváky ze sibiřské Tuvy? Podle Jiřího Pavlici umí Saus "na rozdíl od alikvotních zpěváků z Tuvy nebo Mongolska zkombinovat alikvóty s evropskou melodií, což nikdo jiný neumí." Znělo to zvláště, jak velebný gregoriánský chorál doplněný nějakou low whistle. Parádní číslo byla dvojhlasá Brahmsova ukolébavka. Obdivuji to umění, ale připadá mi víceméně jako hříčka.

Son Of The Velvet Rat (A) - nomen omen: ten člověk (Georg Altziebler) vypadá, jako Štětináč, který po 20 letech dospěl v gentlemana. Místo avizované kapely s ním přijela pouze klávesista, perkusistka, hráčka na pianovku a foukačku a vokalistka v jedné osobě. Šikovný písničkář: převážně temnělé, ale jemné písničky (hrál častěji na akustickou než elektrickou kytaru); škoda, že jsem víc nerozuměl výhradní angličtině.

Tcheka (Kapverdské ostrovy) - "světle černý" písničkář se španělskou kytarou se stejně vypadajícím baskytaristou a bílým bubeníkem: hudba někde mezi vlivy francouzskými a africkými.

České muzikanty jsem si nechal na konec ne snad proto, že by byli nutně horší, ale proto, že je asi převážně víc známe a proto je mohu vzít trochu zrychleně. **Robert Křesťan & Druhá tráva** - vydařený vystoupení, dost toho stihli zahrát.

Blues Session

(Olin Nejezchleba, Pavel Skála, Ondřej Konrád a další) - cosi jako projekt na počest Petra Kalandry, ale kromě jeho repertoáru obehřávali i jiné kousky "spřátelených" bandů. Velmi uvolněný projev: možná by to přece jen chtělo o něco víc cvičit. Olin některé písně zazpíval skvěle, jiné mu nesedly.

Hradišťan

- standardně výborný a s obvyklým repertoárem. Jeho nestandardní úloha byla uvést Wolfganga Sause a Waterson:Carthy jako své hosty a pospojovat společnými čísly večer.

Nestíháme

mě velice potěšili tím, jak nenásilně a bezproblémově vklouzli do společnosti mazáků z hlavních koncertů.

Sestry Steinovy

mám rád a myslím že průřez jejich tvorbou zaujal i publikum.

Vladimír Merta

byl na Folkových prázdninách překvapivě poprvé a byl to jeden z jeho velmi kvalitních koncertů. Kromě kytar (nejvíc na dvanáctku) hrál na loutnu a brač, skvěle zpíval, chytře mluvil a dával písně od

Astrologa

nebo

Galiny

po výborné nové (aspoň pro mne) kousky.

Bohužel jsem nestihl Ivu Bittovou s Georgem Mrázem (to mě mrzí nejvíc: přece jen nehraje v Česku tak často), seskupení IYASA, Sergent Pépere, zpěvačku Camille O'Sullivan, Žofii Kabelkovou, většinu kapel příjemné Open scény a možná ještě někoho.

Přece jen bych měl zmínit ještě několik fenoménů přímo ne přímo hudebních, přesto v kontextu důležitých. Dramaturga Folkových prázdnin Michala Schmidta - velmi milého člověka a - pohlédnu-li na výsledek - geniálního tvůrce. Jiřího Ďoubala Hejla, showmana, který všechny hlavní koncerty osobitě uváděl (Dámský den např. v ženském převleku) a je pro Folkové prázdniny tak zásadní postavou, že např. při slavnostním zahájení na zámku řečnil spolu se sponzory a starostou města, zatímco Michal Schmidt skromně postával opodál. Kemp za Špitálkem - v samém centru města - kde celou noc hoří oheň a Folkové prázdniny pokračují aktivním zapojením oranžových pořadatelů a dalších účastníků festivalu. Hnízdo múz: festival tvůrčích dílen, workshopů a seminářů (jsou jich opravdu desítky), které vám mohou příjemně vyplnit čas mezi koncerty. Již zmíněné kolokvium na téma Hledání kořenů: nepřerušená cesta (tady se už o něm rozepisovat nebudu, ale byla to lahůdka a věřte, že se můj pobyt na něm v mém budoucím psaní odrazí). Spousta dalších prvků bezvadné atmosféry, ale co bych chtěl říct na závěr hlavně: Folkové prázdniny jsou atypický, osobitý festival, na který se vyplatí přijet. Nepotkáte tu pořád stejná jména, jako na kterémkoli jiném (třeba taky příjemném) festivalu. Potkáte se tu se známou muzikou (pár známých jmen vám zaručuji a žánrově je to vlastně všechno "naše"), ale současně se vám otevrou nové obzory a výhled do světa. Přijedte pozorovat svět z Náměště nad Oslavou.

Folkové prázdniny, 19. - 27. července 2008, Náměšť nad Oslavou

Svět byl na kopci nad Oslavou

Napsal uživatel Tomáš Hrubý
Úterý, 12 Srpen 2008 04:00

P.S. Zásadní recitál Jablkoně jsem viděl a slyšel, ale zmínka o tom díky mé roztržitosti vypadla z článku.